

1957 – Ezüstérem Török Bódoggal az I. női kézilabda vb-n

Svédcsavar a döntőben

Női kézilabda-válogatottunk már az első kispályás világbajnokságon, 1957-ben magasra tette a mércét. A belgrádi tornán a második helyen zárt a csapat, így hatvan esztendeje élvezi, szenved a régi igazságot: a nemesi rang kötelez.

Török Bódog rendre különös izgalmába, kegyelmi állapotba került a női világbajnokságok idejére. Nemcsak elképesztően hosszú szövetségi kapitányi időszakában, 1955 és 1979 között – az ő irányításával nyerte meg a válogatott mindmáig egyetlen világbajnoki aranyát 1965-ben, de már az első, ezüstös viadalra is ő vezette a csapatot –, hanem mindhalálig.

A 2005-ös, szentpétervári vb Szlovénia elleni csoportmeccse idején kerestem fel az otthonában, és olyan felajzottan fogadott, mintha éppenséggel az olimpiai döntőre készülődne, vele a kispadon. Legendás mágnestábláját tartotta a kezében, de nem ám valami ősrégi felállást mutatott meg rajta, hanem az előző napi, Angola elleni találkozó képét, és a különféle nyílak rengetegében már magyarázta is: „Nagyon sok gólt kaptunk közepről, a kettes és a hármas védőnk között tízennygy-szer törtek be!” Aztán előkerült az újabb ereklye, az a bizonyos kemény borítású fekete füzet, amely több mint két évtized mérkőzéseinek, ellenfeleinek, magyar játékosainak egyedi krónikáját tömörítette: „Ez volt az én videó és televízióm, ebben benne találja az egész életemet. Hajnalban felültem a vonatra, elmentem megnézni az ellenfeleket, aztán éjszaka jöttem haza, és már ismertem a titkukat.”

Bogyi bácsi 2012 őszén, nyolcvankilenc évesen hagyott itt minket, de emléket és ereklyéit őrzi a kézilabdás utókor. Most éppen ama bizonyos fekete füzetet és a Népsportot újtjuk fel 1957 forró nyaránál, és már ott is vagyunk Belgrádban, az első kispályás női vb-n.

Kilenc, kivétel nélkül európai csapat három hármas csoportban vág neki a viadalnak, és mivel minden trióból ketten jutnak tovább, a mieink a svédek feletti, bemutatkozó 9:2-vel már túl is lépnek az első ijedségen és lépcsőfokon.

Aztán jönnek a csehszlovákok, ebben a sportágban is, és szoros, 3:2-es félidő után simán győznek 8:4-re. Lányaink ettől még nem veszítik el sem az esélyüket, sem a kedélyüket, a Népsport helyszíni tudósítója, Réti Anna legalábbis ezt írja Belgrádból: „A legtöbb ország totózói derültek: önmagukat jósolják az élre. Így vannak a mieink is. A dánokat nagyszerű nemzetközi eredményeik ellenére sem tartják olyan veszélyeseknek, mint amiatt, hogy – a dán lányok nagyon csinosak. (...) A jugoszláv játékosok közül Tóth Erika és Vuskovics a közönség dédelgetett kedvence. A nézők teljes szívvel, harsányan, odaadón buzdítják csapatukat, s ha valami nem tetszik nekik, hosszasan füttyölnek. Ilyen körülmények között érthető, hogy a (magyar) lányok félnek a jugoszlávok

A lányok történelmet írtak, hiszen az első kispályás világbajnokságon máris érmet szereztek Magyarországnak – Török Bódog (az ülő sor jobb szélén) vezérletével

elleni mérkőzéstől. Azt hajtogatják, hogy szeretnének öregebbek lenni. Márpedig ha nő mondja ezt, akkor annak van alapja!”

Nos, ezúttal szerencsére nem volt. A középdöntő első találkozásán együttesünk az akkori normák szerint gólzáporos összecsapáson 10:4-re tarolt. A papírforma és a helyszín pedig nem sok jót ígért, de mindez inkább a favorit jugoszlávokat rántotta görcsbe. Láttunk már ilyet eleget női kézilabdában, miért éppen az első vb lett volna kivétel? Réti Anna kollegina mindenesetre büszkén tette közhírré: „Tízezer szurkoló várta a mérkőzés kezdetét. A jugoszlávok biztosra vették győzelmüket, néhányan nem tagadták azt a vérmes reményüket sem, hogy csapatukat a döntőbe várják. Ez a körülmény, valamint a hazai közönség elfoglalt viselkedése

serkentőleg hatott a lányokra, és az eredmény: meglepően biztos, mondhatnánk fölületes győzelem lett. A mérkőzés előtt a magyar játékosok tréfásan azt mondták: »Az elején rákapcsolunk, és gyors gólokkal megzavarjuk ellenfelünket.« Akkor persze még maguk sem gondolták, hogy ez a tervük sikerül. (...) A jugoszlávok teljesen megzavarodtak, veszekedtek, kapkodtak, taktikájuk sem vált be. Lányaink nem hagyták magukat zavarítani a közönségtől, amely időnként fergetegesen buzdította a hazaiakat, olykor pedig percekre keresztül füttyült.”

Ma már talán nem árt megemlíteni, hogy hat évtizede még a kispályás kézilabdát is szabadterén üzték, így a délszláv gerjedelemnek – és a nézőszámnak – a falak sem szabtak határokat. Sem a magyar-jugoszláv, sem az azt követő magyar-dán mérkőzésen. A publikum harsányan biztatta a skandinávokat, hatása alá vonva a játékvezetőt is, aki az utolsó percben „kiharcolta a döntetlent” az északiaknak. Mégis a magyar csapat került be a fináléba, bár ezt a lefújás pillanatában még nem tudhatták a könnyeiket nyelől játékosaink.

Réti Anna is sarkosan fogalmaz: „Botrányos körülmények között zajlott le ez a találkozó, s bennünk mély nyomokat hagyott. (...) A hétezer főnyi közönség nagy része végigpfújta a 2x20 perces, gúnyolta és szidta a magyar csapatot, megfélemlítette Böhmmler német játékvezetőt. Úgy látszik: a jugoszlávok egy része még mindig nem tudta megbocsátani azt, hogy válogatottunk megfosztotta csapatukat a döntőbe jutástól.” 5:4-es vezetésünknel „öldöklővé vált a küzdelem. Az óra mutatója már az utolsó percben járt, amikor Vályi közepől hátra játszotta a labdát. Ugyanaz a játékvezető, aki a labda megjátásának ezt a módját a jugoszlávok ellen megegyezteté, most zavarában szabaddobást ítélt ellenünk. Egerné a labdát nem adta rögtön oda, hanem oldalra rúgta, s ezért kiállították.

Böhmmler ahelyett, hogy engedélyt adott volna arra, hogy Wéser, a tartalékkapus

A kapitány évtizedekkel később – nemcsak szóban, tettekben is erős volt

beálljon, nyomban jelt adott a szabaddobás elvégzésére. Hanczmanné éppen beért a kapuba, amikor Janssen II. szabadja nyomán a labda a bal felső kapufa belső részéről a jobb kapufára, onnan pedig a partvonalon kívülre került. Böhmmler azonban nagy meglepetésre gólt ítélt! Kezdekre már nem volt idő. A szurkolók közül sokan fátylát gyújtottak, pfújolták a magyar csapatot, sőt a sírva levonuló magyar lányokat még meg is dobálták. Egyöntetű volt az a megállapítás, hogy a gólt műhiba előzte meg.

Pénteken este a jugoszláv-dán mérkőzésen ugyancsak sokat izgultunk. A jugoszlávok Vuskovics vezérletével 10:7 (4:3) arányban legyőzték a dánokat. Bekerültünk tehát a világbajnokság döntőjébe.”

A maga egyszerűségében, szikárságában hátborzongató ez az utolsó mondat. Hísz legutóbb 2003-ban vívhatott női együttesünk vb-finálét, és akkor a zágrábi döntőig vezető út, a helyszínen szurkoló nyolcezer magyar, a hajrára elért hétgólos vezetés, a már megszerzett hirt arany elvesztése, a franciák fordítása döbbenetes érzelmi hullámzásokat idézett elő itthon országosra.

Az 1957-es végjáték bezzeg a Taszmadjan Stadion tizenötezer nézője előtt semmiféle fordulatot nem tartogatott: a csehszlovákok 3:1-es félidő után 7:1-re diadalmaskodtak, egyetlen gólunkat Kiss Magda svédcsavarral dobta. Mai ésszel mindez felfoghatatlan: kézilabdameccsen, ráadásul vb-döntőben az egyik fél csupán egyszer eredményes, és akkor is svédcsavarral. Mintha más sportágat üzték volna.

A Népsport tudósítója nem is észlelt és jelentett semmi meglepőt: „A kitűnő csehszlovák együttes ezúttal biztosan győzött, s végeredményben 100 százalékos teljesítménnyel teljesen megérdemelten hódította el az első helyet. A csehszlovákok sokkal magabiztosabban, nyugodtabban léptek pályára, mint a mieink. A mérkőzés előtt sem titkolták azt a véleményüket, hogy két-három gólos győzelmet várnak. Szembetűnően helytelen felfogásban játszottak a magyar lányok: gyors indítás helyett rendkívül lassan építették támadásaikat, körülményeskedtek, sokszor túlkombináltak, mintha nem a csehszlovákok, hanem mi vezettünk volna. ... Bár vannak fogyatékoságaink, sok még a tanulnivalónk, mégis örülhetünk lányaink nagyon jó szereplésének.”

Aminél jobb és szebb azóta is csak egyszer sikerült: 1965-ben vb-aranyat nyertünk! Török Bódog lélekben, igényében ennél soha nem is adta volna alább, az 1957-es második helyezést ötvenedik évfordulóján rendezett ünnepségen például e szavakkal fordult a 2007-es franciaországi vb-re készülő válogatotthoz: „Nem szabad a második helyet sem beérni. Ilyen emberekkel és ilyen munkával minden körülmények között meg kell nyerni a világbajnokságot!”

Ehhez képest nyolcadikok lettünk. Úgyhogy a tisztelt utódok a 2007-es Nemzeti Sportban ne is keressenek majd ehhez hasonló múltidézt.

Ballai Attila

EZ TÖRTÉNT

Jó mulatság, férfimunka

1957. augusztus. Úgy képzelte el a Népsport tudósítója, hogy a járőrök csak fussanak, és ha már nem bírják, gyalogoljanak, ő meg majd autón követi valamelyiküket, s ripsz-ropsz, kész is a riport. Ám hiába tervez az ember, ha a sors

nem kedvez neki. No de, menjünk sorjában!

Édes vasárnap reggel virradt, telve madárfüttyel, jókedvvel. Hajnali hétkor harcra kész volt mind a tízennygy járőr. Békésen felfegyverkezve, üres tárú géppisztollyal, menetöltözten

várták a rajtot a járőrversenyen. Borús volt az idő, ezért könnyűnek tetszett lefutni a húsz kilométeres távot. Egy járőr hat emberből állt, s tagjainak valamennyi ellenőrző ponton egyszerre kellett átmenniük. Ötven méternél nagyobb távolság nem lehetett köztük, mert akkor már veszettek. Feladat volt még az ellenőrző pontok megtalálása és a gyorsaság is. A csapatok tíz-

perces időközökben rajtoltak, de már tűző napsütésben. A Zrínyi Akadémia versenyén az ötödik járőr után a Népsport tudósítója is elindult, mégpedig a rendezőség jóvoltából egy nyitott terepjaron. Egyszer csak elhagyta az országutat, és beleszáguldott egy medrek, mély árokba. Egymást váltotta bucka és lyuk, nem csoda, hogy liftezett a gyomra a tudósítónak, akinek

ráadásul útszéli bokrok csapdosták a fejét. Egy ideig még hősiiesen bírta a megpróbáltatásokat, aztán arra kérte a sofőrt, hogy forduljon vissza.

A rajthelytől harminc méterre lévő célba közben nagy meglepetésre beérkezett a negyediknek indult „Tüzér I” csurromvizes csapata. Ez jó mulatság, férfimunka volt! – mondták a győztesek.

Voleszák Gábor